

офицери, привикнали да си посържбват. Техното дело било осъдено на неуспех преди да се начене.

Едва ли би имало от тоя план на Чайковски добри резултати за бжлгарите и за полската емиграция, както се надевал автора му. Бжлгарското просветно дело, както и цжрковното, било самобитно и не лесно е било да се отклони от естествения му път и нагоди за целите на една политика, чужда на бжлгарския народ.

За просвещението на бжлгарчетата Чайковски направил и нещо друго. Той привлечл мнозина от тях в училището при манастира на лазаристите. За тая цел използувал и левангинеца Людовик Роберт, директор на карантинната служба в Турция. Последния, благодарение на службата си, постоянно се сношавал с бжлгарите, което именно използувал, за да накара мнозина да изпратят своите деца в католишкото училище. Тжй Чайковски, в стремежа си да даде насока и на възпитанието на бжлгарската младеж с оглед на своята политика в Турция, усилвал католишката пропаганда между народа ни, която се завжрши с унията от 1861 год.

Полския патриот и писател гледал да убеди и бжлгарските първенци в гледището си за превзпитанието на бжлгарчетата. Тжй като ги запознал с видните турци, те почнали да се сгруппирват около полското агенство в Цариград. В мемоарите си Чайковски изброява няколко души: Стояновичевци, Савович, който дошл от Париж, Чалжкоглу, Раковски и др. Тях той се стараял да убеди, че като се работи за бжлгарска народна цжрква, едновременно трябва да се възпитава младежта в дух на сближение със султана, а не с Русия. В името на тая идея спечелил дори и Палаузова, когато последния дошл по частна работа в Цариград. Високата Порта оценила влиянието на полския патриот и пжлномоощен агент върху бжлгарите и много го уважавала.

Очевидно е значението на Чайковски в гржцко-бжлгарската разпра. Той поджржал борбата на водителите ни с патриаршията, като ги възвеждал във влиятелните турски среди. Цариградските бжлгари ценили тая негова поддржка и го търсели да се запознаят.

Но той искал да има връзки и с гржбнакв на бжлгарския народ. Затова му съдействували, освен Савович, още Огнянович, по произход сжрбин, професор по славянските и западни езици в гржцката семинария на остров Халки, който много услужил на духовната ни борба с патриаршията, и Ресиядес, бжлгарин с полжрчено име, ученик в сжщата семинария. Чрез тях главно той завжрзал сношение с бжлгарите